

علامه‌ای که دارایی‌اش صرف فکر و اندیشه شد

علامه شیخ محمدتقی شوشتری، پول را خرج شکم نمی‌کردند بلکه خرج اندیشه و فکر و کتاب می‌کردند و جالب آنکه وقتی از ایشان سؤال شد: اگر خداوند جوانی را به شما برگرداند، چه خواهید کرد؟ بی‌درنگ در پاسخ فرمودند: «تحقیق در آثار اهل بیت (ع) و همین کارها.»

علامه شیخ محمدتقی شوشتری، پول را خرج شکم نمی‌کردند بلکه خرج اندیشه و فکر و کتاب می‌کردند و جالب آنکه وقتی از ایشان سؤال شد: اگر خداوند جوانی را به شما برگرداند، چه خواهید کرد؟ بی‌درنگ در پاسخ فرمودند: «تحقیق در آثار اهل بیت (ع) و همین کارها.»

علامه شیخ محمدتقی شوشتری، فرزند شیخ محمدکاظم، فرزند شیخ محمدعلی، فرزند آیت الله شیخ جعفر شوشتری، در سال ۱۲۳۰ ه. ق (۱۲۸۱ خورشیدی) در نجف اشرف متولد شدند و در سن ۷ سالگی خانواده ایشان به شوشتر بازگشتند. ایشان در سال ۱۲۱۴ شمسی، به علت مخالفت با کشف حجاب، جلای وطن کرده به عتبات مهاجرت کردند و در حوزه های علمیه نجف و کربلا به کسب علوم و معارف اسلامی ادامه دادند. در عتبات با مرحوم شیخ آقا بزرگ تهرانی انس و همکاری علمی داشتند و در سال ۱۲۲۱ هجری شمسی پس از سقوط رضاشاه به ایران بازگشته، در شوشتر ساکن شدند و به انجام وظائف روحانی خود پرداختند و علاوه بر تدریس علوم اسلامی و ارشاد مردم، به تحقیقات و تتبعات خود ادامه دادند و آنچه را بر اثر کوشش های شبانه روزی و مجاهدت های فوق العاده و مراجعه به کتابخانه های بزرگ و بهره گیری از محضر اساتید عالیقدر به دست آورده بودند، در صورت آثاری گرانمایه به جهان علم و ادب و عالم اسلام عرضه داشتند که در نوع خود کم نظیر بلکه بی نظیر و بسیار پر اهمیت اند.

پس از آنکه، رضاشاه از سریر قدرت به زیر کشیده شد، به شهرش شوشتر مراجعت کرد و تا واپسین روزهای عمرش در آن دیار ماند. قاموس الرجال، النجعه (حاشیه شرح لمعه)، بهج الصباغه (شرح نهج البلاغه)، الأخبار الدخیله، حاشیه مصحف، البدایع، الاوائل، اربعین حدیث، آیات بیّنات، قضاء امیرالمؤمنین، تحقیق پیرامون ابوبصیر، تحقیق پیرامون دعای ندبه، مقدمه بر توحید مفصل، تواریخ النبی(ص) و الآل و حاشیه بر توضیح المسائل از جمله تألیفات علامه شیخ شوشتری هستند.

در طول تاریخ شرح های مختلفی بر کتاب «نهج البلاغه» نوشته شده که هر کدام طبیعتاً نقاط قوت و ویژگی هایی دارند؛ از جمله شرحی که علامه محمدتقی شوشتری معروف به شیخ شوشتری با عنوان «بهج الصباغه» نوشته است؛ ایشان در مقدمه کتاب دلیل و انگیزه خود را در شرح نهج البلاغه چنین بیان می کند که شرح هایی بر نهج البلاغه امیرالمؤمنین(ع) نوشته شده ولی هر کدام نقاط ضعف و کاستی هایی دارند؛ از جمله به شرح ابن ابی الحدید اشاره می کند که از علمای معتزلی اهل سنت بود و در سده هفتم این شرح را نوشت. همچنین به شرح ابن میثم بحرانی می پردازد که از علمای شیعه در سده هفتم بود. در مورد آثار دیگر هم می گوید که اینها جامعیت ندارند هر کدام مبتلا به اشکالاتی هستند؛ از این رو تصمیم گرفتم شرح جامعی بنویسم که این اشکالات در آن نباشد.

همچنین کتاب قضاء امیرالمؤمنین(ع) اولین اثر علامه شیخ شوشتری است که درباره آن گفته است: آن را در سن ۲۷ سالگی نوشتم و برای چاپ آن ناشر از من طلب هفت فلس نمود که از عهده مبلغ بر نمی آمدم. سپس آن را نزد ناشر دیگری بردم. وی به مدت دو روز کتاب را از من گرفت تا آن را بررسی کند. بعد از مدت مقرر که برای نتیجه نزد او رفتم آن چنان جذب مطالعه شده بود، که بدون هیچ گونه هزینه ای چاپ آن را برعهده گرفت. یک نسخه از کتاب قضاء امیرالمؤمنین(ع) را به عنوان هدیه برای پدرم به شوشتر فرستادم. بعدها که ایشان را در شوشتر ملاقات کردم، به من فرمودند: «مطالبی را در این کتاب نوشته ای که برای من تازگی دارد.» کتاب قضاء امیرالمؤمنین(ع) دارای ۵۵ فصل و در فاصله سال های ۱۳۷۰ تا ۱۴۰۰ قمری بیش از چهارده بار در نجف و بیروت تجدید چاپ شده است. همچنین کتاب قاموس الرجال در ۱۴ جلد توسط علامه شیخ شوشتری در زمینه رجال شناسی تألیف شده است.

ایشان از مصرف وجوهات شرعی و سهم امام، به شدت اجتناب و از پذیرفتن این قبیل وجوهات، پرهیز می کردند. زندگی ساده آن بزرگوار، بهترین گواه این ادعا است. زندگی آن مرحوم، بیشتر با مبالغی که مردم به جهت اراداتی که به وی داشتند و از روی علاقه اهدا می کردند، تأمین می شد و ایشان آن چنان به خداوند توکل داشتند که اصلاً به این امور فکر نمی کردند. زندگی ایشان، مصادق بارز این آیه قرآن بود که می فرماید: «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ.»

نکته قابل توجه دیگر، آنکه تا آنجا که برای ایشان امکان داشت، هر سه نوبت نماز را در مسجد و به صورت جماعت اقامه می

کردند. به این صورت که نماز صبح، مغرب و عشاء را در مسجد سید ناصرالدین و نماز ظهر و عصر را در مسجد شاه زید اقامه می کردند. اواخر عمر ایشان به جهت کهولت سن، اقامه نماز برای ایشان در مسجد مقدور نبود، از طرف بعضی از مؤمنین از وی تقاضا می شد که برای نماز به مسجد تشریف بیاورند. مرحوم علامه(ره) پاسخ دادند: «من تا آنجا که امکان داشته است، سعی کرده ام که حتی یک رکعت نماز را در غیر مسجد به جا بیاورم و مثال زدند که گاهی از سفری که به شوشتر برمی گشتم، اگر نزدیکی های اذان بوده است، اول به مسجد رفته نماز خوانده ام و بعد از اقامه نماز در مسجد به منزل رفته ام.»

مرحوم علامه شیخ(ره) نه تنها به لحاظ علمی کوهی از حکمت بود بلکه پیر عارف دنیای اسلام بود. آن مرحوم آن چنان به عبادت و خلوت با معبود خود عشق می ورزید که وقتی مشغول عبادت می شد گویی در عالم هیچ کسی را غیر از خدای متعال نمی شناسد. آن عالم ربانی در رستگاری و عبادت های خود گوی سبقت را از دیگران ربوده بود. نمازهای یومیه را به جماعت اقامه می کردند و در ایامی که روزگار نقاهت و کهولت را سپری می کردند و نمی توانستند به مسجد بروند بیشتر وقت خود را صرف تلاوت قرآن می کردند. این عالم محقق سرانجام در ۲۹ اردیبهشت سال ۱۳۷۴ مصادف با ۱۹ ذیحجه دعوت حق را لبیک گفتند و در کنار بقعه سید محمد گلابی به خاک سپرده شدند.